

Sygn. akt VIII GC 251/19

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 25 października 2021 r.

Sąd Okręgowy w Bydgoszczy VIII Wydział Gospodarczy

w składzie następującym:

Przewodniczący: sędzia Marcin Winczewski

Protokolant: st. sekr. sąd. Joanna Bereszyńska

po rozpoznaniu w dniu 11 października 2021 r. w Bydgoszczy

na rozprawie

sprawy z powództwa E. P.

przeciwko (...) w M.

o ustalenie

I. powództwo oddała;

II. zasądza od powódki na rzecz pozwanej spółki kwotę 21.617,00 (dwadzieścia jeden tysięcy sześćset siedemnaście) złotych tytułem zwrotu kosztów procesu.

sędzia Marcin Winczewski

Sygn. akt VIII GC 251/19

UZASADNIENIE

E. P. wniosła pozew przeciwko (...) w M., którym domagała się ustalenia, że na podstawie umowy przelewu wierzytelności z dnia 12 lutego 2007 r. z (...) w upadłości z siedzibą w C., nabyła wierzytelności wobec pozwanej, wynikającą z nakazu zapłaty w postępowaniu nakazowym wydanego przez Sąd Okręgowy w Opolu VI Wydział Gospodarczy z dnia 28 września 2000 r., sygn. akt VI Ng 174/00 i utrzymanego w mocy wyrokiem Sądu Okręgowego w Opolu z dnia 13 grudnia 2001 r., sygn. akt VI GC 1104/00, w zakresie kwoty głównej w wysokości 435.997,84 zł oraz odsetek ustawowych od tej kwoty od dnia 9 września 2000 r. do dnia zapłaty oraz kosztów procesu w kwocie 32.965,50 zł, a tym samym ustalenie istnienia tych wierzytelności przysługujących powódce względem pozwanej ze wskazanych orzeczeń. Ponadto wniosła o zasądzenie od pozwanej kosztów procesu według norm przepisanych.

W uzasadnieniu żądań powódka podniosła, że Sąd Okręgowy w Opolu nakazem zapłaty wydanym w dniu 28 września 2000 r. w postępowaniu nakazowym w sprawie o sygn. akt VI Ng 174/00, zasądził od pozwanej na rzecz (...) kwotę 685.000,00 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 9 września 2000 r. do dnia zapłaty i kosztami procesu w wysokości 32.965,50 zł, a wyrokiem z dnia 13 grudnia 2001 r. w sprawie o sygn. akt VI GC 1104/00 nakaz ten utrzymał w mocy. W związku z prowadzonym postępowaniem upadłościowym (...) przed Sądem Rejonowym w Słupsku w sprawie o sygn. akt VI U 46/03, syndyk masy upadłości W. K., zwrócił się w dniu 10 października 2006 r. z wnioskiem do Sądu Rejonowego w Słupsku o udzielenie zgody na sprzedaż wszystkich przysługujących upadłej spółce (...) wierzytelności wskazanych w załączniku do wniosku, obejmujących, zdaniem powódki, również wierzytelności od pozwanego, wynikające z wskazanego nakazu zapłaty. Postanowieniem z dnia 31 października 2006 r., Sąd Rejonowy w Słupsku

zezwoił syndykowi na sprzedaż pakietu wierzytelności. Na podstawie umowy przelewu wierzytelności zawartej w dniu 12 lutego 2007 r. z podpisami poświadczonymi przez notariusza, powódka nabyła od (...), jako poprzednika prawnego, wszystkie przysługujące mu od dłużników wierzytelności pieniężne, w tym także wierzytelności wobec pozwanej, wynikające z nakazu zapłaty. Wierzytelności wynikające z tego nakazu zapłaty wobec pozwanej weszły w skład upadłości (...) i zostały przelane na rzecz powódki, co ma potwierdzać wydanie zarówno oryginałów, jak i kopii posiadanych przez syndyka dokumentów dotyczących tych wierzytelności. W systemie księgowym (...), przed wydaniem nakazu zapłaty pozwana oznaczona była, jako „(...)”, natomiast Syndyk Masy upadłości (...) określił ją, jako (...). Po wyrażeniu przez Sąd Rejonowy w Słupsku zgody na zbycie wierzytelności, w załączniku do umowy przelewu wierzytelności takie oznaczenie pozwanego (bez (...)) zostało przeniesione do umowy przelewu wierzytelności z dnia 12 lutego 2007 r. Odnosząc się do różnicy wynikającej z kwoty głównej nakazu tj. 686.000,00 zł i kwoty wskazanej pod pozycją 134 załącznika do umowy przelewu wierzytelności – 435.997,84 zł, powódka wskazała, że wynika to z działań pozwanej oraz błędów matematycznych. Wobec pozwanej toczyło się przed Sądem Rejonowym w Opolu postępowanie układowe o sygn. akt UKŁ 12/01. Wierzytelności zgłoszone w tym postępowaniu zostały zredukowane o 40%, zgodnie z postanowieniem Sądu Rejonowego w Opolu z dnia 23 października 2001 r. Postępowanie to zostało zakończone spłatą występujących w nim wierzycieli, za wyjątkiem spłaty wierzytelności (...), w najmniejszej nawet części. Pozwana stworzyła wykaz swoich wierzycieli według stanu na dzień 15 kwietnia 2001 r., wskazując między innymi, jako podstawę wierzytelności (...), nieopłacone faktury oraz wskazała, że prowadzone są wobec niej, w oparciu o rzeczony nakaz zapłaty, postępowania egzekucyjne. Pomimo tego, iż wierzytelności wynikające z nieopłaconych faktur zostały zgłoszone do masy, to wierzytelności z nakazu zapłaty nie zostały zgłoszone. (...) został pominięty w dokonywanej przez pozwaną spłacie wszelkich zredukowanych zobowiązań. Pominięty został również w kierowanych do wierzycieli pozwanej przez Sąd Rejonowy w Opolu zapytaniach o wywiązywanie się przez dłużnika z zawartego układu. W ocenie powódki, nakaz zapłaty nie utracił swojego bytu prawnego i może stanowić podstawę dalszej egzekucji, po zaopatrzeniu go w klauzulę wykonalności na rzecz następcy prawnego.

W odpowiedzi, pozwana spółka wniosła o oddalenie powództwa w całości oraz o zasądzenie kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego w wysokości czterokrotności wynagrodzenia. W uzasadnieniu stanowiska podniosła, że powództwo jest niezasadne z uwagi na spłatę całego zadłużenia względem pierwotnego wierzyciela (...) i tym samym nieistnienie wierzytelności w dniu podpisania umowy przelewu wierzytelności, a ponadto z uwagi na brak interesu prawnego powódki. Pozwana podniosła, że powódka złożyła w dniu 4 lipca 2018 r. wniosek o nadanie klauzuli wykonalności tytułowi egzekucyjnemu – nakazowi zapłaty Sądu Okręgowego w Opolu z dnia 28 września 2000 r. Sąd Okręgowy w Opolu w dniu 23 stycznia 2019 r. nadał klauzulę wykonalności temu nakazowi zapłaty, a następnie z wniosku powódki, Komornik Sądowy przy Sądzie Rejonowym W. M. wszczął postępowanie egzekucyjne w sprawie o sygn. akt GKm 19/19. W dniu 4 marca 2019 r. pozwana złożyła zażalenie i postanowieniem z dnia 13 maja 2019 r. Sąd Apelacyjny we Wrocławiu zmienił zaskarżone postanowienie, oddalając wniosek powódki o nadanie klauzuli wykonalności. (...) została zakupiona przez firmę (...) oraz (...) w dniu 2 lutego 2001 r. W dacie zakupu udziałów przeciwko pozwanej prowadzone było postępowanie egzekucyjne z wniosku spółki (...) na podstawie nieprawomocnego nakazu zapłaty w sprawie o sygn. akt VI Ng 174/00. Pismem z dnia 5 marca 2001 r. pozwana wniosła o wszczęcie postępowania układowego oraz wstrzymanie postępowania egzekucyjnego prowadzonego właśnie z wniosku (...). Do wniosku załączono wykaz prowadzonych postępowań egzekucyjnych, gdzie wskazano postępowanie egzekucyjne prowadzone w oparciu o nieprawomocny nakaz zapłaty w postępowaniu nakazowym w sprawie o sygn. akt VI Ng 174/00. Postanowieniem z dnia 10 kwietnia 2001 r. Sąd Rejonowy w Opolu w sprawie o sygn. akt Ukł 12/01 otworzył postępowanie układowe z wniosku pozwanej oraz zawiesił postępowanie egzekucyjne wszczęte w związku z nakazem zapłaty w sprawie VI Ng 174/00. W dniu 8 października 2001 r. doszło do zawarcia układu, zgodnie z którym wierzytelność (...) z tytułu nakazu zapłaty została uznana do wysokości 671.720,57 zł. Na dalszym etapie postępowania układowego pozwana spłaciła wszystkich wierzycieli układowych, wobec czego Sąd Rejonowy w Opolu postanowieniem z dnia 19 kwietnia 2005 r. uznał postępowanie za zakończone. Prowadzone postępowanie układowe, zakup wierzytelności przysługujących (...) wobec (...), a dalej skuteczne złożenie przez pozwaną oświadczenia o potrąceniu wierzytelności, powodowały przyjęcie, że dochodzone przez powódkę roszczenie zostało zaspokojone i w chwili obecnej nie istnieje. Niezależnie od tego, pozwana podniosła nieskuteczność przejścia wierzytelności ze spółki (...) i zarzut przedawnienia roszczenia głównego oraz świadczenia okresowego, tj.

odsetek. Ponadto powódka nie posiada interesu prawnego do wniesienia powództwa o ustalenie, a wątpliwości budzą przedłożone przez powódkę dokumenty.

W piśmie przygotowawczym z dnia 14 listopada 2019 r. (k. 208-215v) powódka zaprzeczyła wszelkim twierdzeniom pozwanej. Podniosła, że syndyk W. K. w załączniku do pisma skierowanego do Sądu Rejonowego w Słupsku z dnia 3 kwietnia 2006 r. nie potwierdził, aby dłużnik spłacił swoje zadłużenie wobec (...). Treść informacji z pozycji 74 wskazuje, że nie odnosi się ona do pozwanej, lecz do całkiem innego podmiotu oraz powstała pod wpływem błędu. Nie można zgodzić się z twierdzeniem pozwanej, że ze względu na to, iż R. T. jest ojcem powódki, to powinna mieć ona wiedzę o spłacie zadłużenia na rzecz (...). Powódka była przekonana, iż to na zbywcy wierzytelności spoczywa obowiązek informowania dłużników o zawartej umowie przelewu wierzytelności. (...) został całkowicie pominięty w dokonywanej przez dłużnika spłacie zobowiązań objętych układem. Podniesione, jako dowód spłaty, przez pozwaną wierzytelności (...) i oświadczenie o potrąceniu nie były prawdziwe. W umowach cesji z czerwca 2002 r. zawarto warunek zawieszający – dokonania za nie zapłaty w określonych terminach. Pozwana nie wykazała warunków wypełnienia tych umów, przez co nie nabyła wskazanych w nich wierzytelności. Oświadczenie pozwanej o potrąceniu przeciwstawione zostało wierzytelnościom wyciągniętym na listę wierzytelności w postępowaniu układowym przed Sądem Rejonowym w Opolu w sprawie o sygn. akt V Ukł 12/01. Na listę wciągnięte zostały wierzytelności poprzednika prawnego powódki wynikające z faktur, zaś powódka dochodzi ustalenia nabycia wierzytelności z nakazu zapłaty, który to tytuł oparty został na wekslu, czyli wierzytelności abstrakcyjnej. Są to zupełnie inne wierzytelności, a więc nie zostały w odniesieniu do wierzytelności z nakazu zapłaty spełnione przesłanki z art. 498 § 1 i 2 k.c. Nie doszło do przedawnienia wierzytelności z nakazu zapłaty, z uwagi na jego przerwanie wnioskami o nadanie klauzuli wykonalności.

W piśmie z dnia 8 czerwca 2021 r. (k. 396-399v) pozwana podtrzymała dotychczasowe stanowisko w sprawie. Podkreśliła, że powódka nie mogła nabyć na podstawie umowy przelewu wierzytelności stwierdzonej nakazem zapłaty z dnia 28 września 2000 r., z uwagi na nieistnienie w dniu rzekomego przelewu jakiegokolwiek długu pozwanej względem (...) w upadłości. Wierzytelność objęta tytułem egzekucyjnym była przedmiotem postępowania układowego pozwanej spółki. (...) w upadłości zgłosił swą wierzytelność w postępowaniu układowym pozwanej spółki na łączną kwotę 829.554,50 zł wraz z nakazem zapłaty w sprawie VI Ng 174/00. Ten fakt, wierzyciel potwierdził na I i II Zgromadzeniu Wierzycieli, a Sąd upadłościowy przyjął ostatecznie kwotę 671.720,57 zł, zawieszając zresztą egzekucję prowadzoną na podstawie nakazu zapłaty wydanego w oparciu o weksel. Układ, zgodnie z art. 67 rozporządzenia Prezydenta RP z dnia 24 października 1934 r., obowiązywał wszystkich wierzycieli, nie wyłączając tych, których wierzytelności podlegały wciągnięciu na listę, lecz nie były wciągnięte. Skutkiem zatwierdzenia układu jest m.in. restrukturyzacja zobowiązań dłużnika. Wciągnięcie więc na listę wierzytelności, zawarcie i zatwierdzenie układu pozwanej, ukształtowały stosunek prawny pomiędzy stronami. Obie umowy przelewu wierzytelności z czerwca 2002 r. pomiędzy pozwaną a (...) były przedmiotem oceny Sądu Rejonowego i Okręgowego w O., a postanowieniem z dnia 19 kwietnia 2005 r. zakończono postępowanie układowe, wobec spłaty wszystkich wierzycieli, zgodnie z zatwierdzonym układem. W chwili zawierania umowy przelewu wierzytelności między powódką i (...) w upadłości w 2007 r., wierzytelność wynikająca z nakazu zapłaty była już w całości zaspokojona i nie mogła stanowić przedmiotu cesji.

Sąd ustalił, co następuje:

Nakazem zapłaty w postępowaniu nakazowym z dnia 28 września 2000 r., sygn. akt VI Ng 174/00, wydanym na podstawie weksla, Sąd Okręgowy w Opolu nakazał (...) w M. zapłacić (...) w S. kwotę 685.000,00 zł wraz ustawowymi odsetkami od dnia 9 września 2000 r. do dnia zapłaty oraz kwotę 32.965,50 zł tytułem kosztów postępowania. Nakaz został utrzymany w mocy wyrokiem Sądu Okręgowego w Opolu z dnia 13 grudnia 2001 r., sygn. akt VI GC 1104/00, który uprawomocnił się 4 stycznia 2002 r.

Dnia 30 października 2001 r. wspólnicy (...) postanowili m.in. o zmianie siedziby spółki na C..

dowód: kserokopia nakazu zapłaty z 28.09.2000 r. i wyroku z 13.12.2001 r. ze stwierdzeniem prawomocności – k. 25-26 akt, protokół zgromadzenia współników - akt notarialny z 30.10.2001 r. – k. 27 akt

(...) w M., w dniu 5 marca 2001 r. wniosła do Sądu Rejonowego w Opolu o otwarcie postępowania układowego oraz o wstrzymanie egzekucji prowadzonej wobec niej przez Komornika Sądowego w S. na podstawie nakazu zapłaty Sądu Okręgowego w Opolu o sygn. akt VI Ng 174/00 z dnia 28 września 2000 r. Wśród wierzycieli wymienionych w spisie wierzytelności wskazano m.in. (...) w W. (gmina S.), z zestawieniem faktur na łączną kwotę 628.552,07 zł.

dowód: wniosek o otwarcie postępowania układowego – k. 1 akt o sygn. akt: Ukł. 12/01, wykaz wierzytelności – k. 11 akt o sygn. akt: Ukł. 12/01

(...) w W., jako wierzyciel w postępowaniu układowym dłużnika (...) w M., sygn. akt Ukł. 12/01, pismem z 19 czerwca 2001 r. podtrzymał zgłoszoną wcześniej wierzytelność wynikającą z tytułu wykonawczego – nakazu zapłaty Sądu Okręgowego w Opolu z dnia 28 września 2000 r., sygn. akt VI Ng 174/00, opatrzonego klauzulą wykonalności z dnia 28 listopada 2000 r., w kwocie 829.554,50 zł, na którą składały się jego zdaniem:

- roszczenie podstawowe – 685.000,00 zł,
- odsetki ustawowe do dnia 10 kwietnia 2001 r. – 11.533,00 zł,
- koszty postępowania – 32.965,50 zł,
- koszty klauzuli – 56,00 zł.

W piśmie tym wierzyciel zaznaczył wprost, że nie akceptuje zgłoszonej przez dłużnika kwoty długu, gdyż odbiega ona od stanu faktycznego.

dowód: zgłoszenie wierzytelności z 19.06.2001 r. – k. 232 załącznika do akt o sygn. akt: Ukł. 12/01 – wierzytelności

Sąd Rejonowy w Opolu postanowieniem z dnia 10 kwietnia 2001 r. wstrzymał egzekucję prowadzoną przeciwko dłużnikowi (...) w M. w poszukiwaniu wierzytelności układowej prowadzonej przez Komornika Sądowego w S. na podstawie nakazu zapłaty Sądu Okręgowego w Opolu z dnia 28 września 2000 r., sygn. akt VI Ng 174/00.

dowód: postanowienie Sądu Rejonowego w Opolu – k. 55 akt o sygn. akt: Ukł. 12/01

Kwestia wysokości wierzytelności (...) należnej jej od pozwanej, została podniesiona na posiedzeniu Sądu Rejonowego w Opolu w dniu 21 maja 2001 r., na którym wierzyciel wskazał na rozbieżność między kwotą określoną w liście – łącznie 671.720,57 zł, a kwotą wynikającą ze swojego zgłoszenia opartego na nakazie zapłaty wydanym w oparciu o weksel – łącznie 829.554,50 zł. Sędzia komisarz zaznaczył, że sprawdzenia wymagają m.in. odsetki na kwotę 111.533,00 zł.

dowód: protokół posiedzenia ze sprawdzenia wierzytelności Sądu Rejonowego w Opolu z dnia 21 maja 2001 r. – k. 70 akt o sygn. akt: Ukł. 12/01

Podczas I zgromadzenia wierzycieli w dniu 24 września 2001 r., wierzyciel (...) wskazał na różnicę kwot pomiędzy: wynikającą z nakazu zapłaty z dnia 28 września 2000 r., sygn. akt VI Ng 174/00 – 685.000,00 zł i z pozycji 9 prawomocnej listy wierzytelności – 671.720,57 zł.

Wierzyciel oddał głos przeciwko układowi.

Podczas II zgromadzenia wierzycieli w dniu 8 października 2001 r., nadzorca sądowy pozwanej wyjaśnił, że różnica w kwocie zgłoszenia i ujęcia wierzytelności w liście wierzytelności wynika stąd, że uzgodnienie sald podpisała osoba nieupoważniona. Nadzorca oświadczył, że na podstawie orzeczenia prowadzone było postępowanie egzekucyjne w stosunku do dłużnika i komornik w jego toku potrącał kwoty na rzecz wierzyciela (...). Pełnomocnik dłużnika

oświadczył, że wierzyciel wskazany pod poz. 9 mógł złożyć zażalenie do listy wierzytelności, jednak termin do jego wniesienia już minął.

dowód: protokół I zgromadzenia wierzycieli z 24.09.2001 r. – k. 182 akt, protokół II zgromadzenia wierzycieli z 8.10.2001 r. – k. 212-213 akt o sygn. akt: Ukł. 12/01

Postanowieniem z dnia 23 października 2001 r. Sąd Rejonowy w Opolu zatwierdził układ dłużnika (...) w M., z redukcją wierzytelności o 40%. Sąd stwierdził w uzasadnieniu, że wierzyciel (...) nie podjął czynności prawem przewidzianych, które wskazywałyby na niezgodność listy wierzytelności ze stanem rzeczywistym.

Zażalenie wierzyciela (...) na powyższe postanowienie zostało oddalone przez Sąd Okręgowy w Opolu postanowieniem z dnia 7 grudnia 2001 r., sygn. akt VI Gz 112/01.

Sąd Rejonowy w Opolu oddalił również prawomocnie wniosek wierzyciela (...) o uchylenie postanowienia z dnia 10 kwietnia 2001 r. w przedmiocie wstrzymania egzekucji, albowiem zażalenie wierzyciela zostało oddalone postanowieniem Sądu Okręgowego w Opolu z dnia 3 września 2002 r. w sprawie VI Gz 106/02. W uzasadnieniu tego orzeczenia, Sąd Okręgowy wskazał, że wbrew stanowisku (...) przedstawionym w zażaleniu, jej wierzytelność egzekwowana w postępowaniu egzekucyjnym na podstawie nakazu zapłaty Sądu Okręgowego w Opolu z dnia 28 września 2000 r., sygn. akt VI Ng 174/00, została ujęta na liście wierzytelności, w wykazie wierzycieli, a z uwagi na niewykazanie całości roszczenia oraz zajęcie przez komornika już pewnych kwot, nie mogła zostać uznana w wysokości wskazywanej przez wierzyciela – 829.554,50 zł, a wyłącznie w kwocie 671.720,57 zł.

dowód: postanowienie o zatwierdzeniu układu z uzasadnieniem z dnia 23 października 2001 r. – k. 223-229 akt o sygn. akt: Ukł. 12/01, postanowienie Sądu Okręgowego z dnia 7 grudnia 2001 r. – k. 238-239 akt o sygn. akt: Ukł. 12/01, postanowienie Sądu Rejonowego z dnia 8 maja 2002 r. – k. 267 i postanowienie Sądu Okręgowego z dnia 3 września 2002 r. – k. 277-278 akt o sygn. akt: Ukł. 12/01

Po zatwierdzeniu przez Sąd Rejonowy w Opolu układu, O. M. i M. W. dowiedzieli się, iż (...) w P. dysponują wierzytelnościami w stosunku do (...), które gotowa byłaby zbyć, z uwagi na zaprzestanie wywiązywania się ze spłaty tych należności. W tym celu podjęli rozmowy odnośnie zakupu wierzytelności, z zamiarem ich następnego potrącenia z należnościami ujętymi na liście wierzytelności.

W dniu 4 czerwca 2002 r. pozwana spółka zawarła z (...) w P. umowę przelewu wierzytelności, przysługujących jej od (...) w wysokości 93.346,80 zł, wynikającą z określonych w umowie faktur. Kolejną umowę strony zawarły w dniu 27 czerwca 2002 r., co do kwoty 299.618,95 zł. W dniu 12 lipca 2002 r. pozwana spółka złożyła (...) oświadczenie o potrąceniu powyższych kwot, łącznie do kwoty 392.965,75 zł.

dowód: umowa przelewu wierzytelności z dnia 4 czerwca 2002 r. – k. 143-146 akt, umowa przelewu wierzytelności z dnia 27 czerwca 2002 r. – k. 147-150 akt, oświadczenie o potrąceniu z dnia 12 lipca 2002 r. wraz z dowodem nadania – k. 151-154 akt, zeznania pisemne świadka O. M. – k. 423 akt, zeznania reprezentantki pozwanego M. W. – k. 451v, 453 (nagranie k. 455 akt)

Postanowieniem z dnia 7 kwietnia 2003 r. (sygn. akt Ukł 43/02), na wniosek wierzyciela (...), Sąd Rejonowy w Opolu uchylił układ pozwanej spółki z dnia 8 października 2001 r., dochodząc do przekonania, iż dłużnik nie wykonuje go w stosunku do tego wierzyciela. Na skutek jednakże zażalenia dłużnika, postanowieniem z dnia 9 czerwca 2003 r., Sąd Okręgowy w Opolu uchylił postanowienie Sądu pierwszej instancji i przekazał mu sprawę do ponownego rozpoznania, nakazując wziąć pod uwagę przedłożone do zażalenia umowy przelewu wierzytelności i oświadczenie o potrąceniu.

Złożony przez wierzyciela (...) w postępowaniu układowym wniosek o uchylenie układu z wierzycielami został ostatecznie oddalony postanowieniem Sądu Rejonowego w Opolu z dnia 15 grudnia 2003 r., sygn. akt V GU 60/03.

R. T. dowiedział się, że (...) kupiła od (...) wierzytelności, którymi chce spłacić swoje zobowiązania w formie potrącenia. Były prezes (...), w tamtym czasie bardziej zajmował się jednak wierzycielami swojej spółki, złożył wniosek o układ, którego nie zdołał zrealizować.

dowód: postanowienie Sądu Rejonowego w Opolu z dnia 7 kwietnia 2003 r. – k. 155 akt, zażalenie pozwanej (ówczesnego dłużnika) – k. 156-159 akt, postanowienie Sądu Okręgowego w Opolu z dnia 9 czerwca 2003 r. – k. 160-162 akt, postanowienie z dnia 15 grudnia 2003 r. – k. 432 akt sygn. akt V GU 60/03, zeznania świadka R. T. – k. 388 akt (nagranie od min: 40:22 i 45:38, k. 391 akt), zeznania pisemne świadka O. M. – k. 423 akt, zeznania reprezentantki pozwanego M. W. – k. 451v, 453 (nagranie od min. 1:09:07 i 1:53:32, k. 455 akt)

Postanowieniem z dnia 19 kwietnia 2005 r. Sąd Rejonowy w Opolu uznał postępowanie układowe dłużnika (...) w M. za ukończone.

dowód: postanowienie SR w Opolu z dnia 19 kwietnia 2005 r. – k. 430 akt o sygn. akt: Ukł. 12/01

(...) w C. w złożonym wniosku o ogłoszenie upadłości z dnia 30 czerwca 2003 r. wskazał na przysługującą mu wierzytelność od (...) w kwocie 641.429,79 zł, która po redukcji w wyniku postępowania układowego dłużnika została zredukowana do kwoty 435.997,84 zł.

dowód: wniosek o upadłość (...) – załącznik nr 2 – k. 6 akt o sygn. U 46/03 Sądu Rejonowego w Słupsku

W postępowaniu upadłościowym (...) w C., sędzia komisarz zezwoliła syndykowi masy upadłości upadłej spółki na sprzedaż z wolnej ręki wierzytelności wymienionych w załączniku do wniosku z dnia 10 października 2006 r., po cenie nie niższej niż 40.000,00 zł za pakiet wierzytelności. W zestawieniu wierzytelności dołączonym do wniosku na łączną wartość 5.385.484,01 zł, znalazła się m.in. wierzytelność oznaczona jako (...) – (...)” na kwotę 435.997,84 zł, czyli w wysokości oznaczonej we wniosku samego wierzyciela.

dowód: postanowienie SR w Słupsku z 31.10.2006 r., sygn. akt VI U 46/03 – k. 32 akt, zestawienie wierzytelności dołączone do wniosku upadłego – k. 30 akt

Umową przelewu wierzytelności z dnia 12 lutego 2007 r. syndyk masy upadłości (...) w C. (cedent) zbył na rzecz E. P. wierzytelności wymienione w załączniku nr 1 do umowy przelewu wierzytelności. Cesjonariuszka potwierdziła w umowie, iż jest jej wiadome, że istnieje prawdopodobieństwo niekompletności dokumentacji dotyczącej wierzytelności oraz tego, że wysokości poszczególnych wierzytelności mogą być sporne.

Pod pozycją nr 134 w załączniku nr 1 oznaczono wierzytelność (...) na kwotę 435.997,84 zł.

Były prezes (...) R. T., jakkolwiek potwierdzał, że kwota w umowie przelewu i w nakazie wynikała z tych samych wierzytelności objętych wekslem, to jednak nie miał wiedzy, skąd wynikała różnica tych kwot, czy z obniżenia o 40% z uwagi na układ (...), czy z uwagi na wcześniejsze wyegzekwowanie części należności przez komornika. Sama powódka przed zawarciem umowy nie weryfikowała dokumentów dotyczących wierzytelności objętych cesją, w tym wierzytelności pozwanego, pozostawiała to pełnomocnikowi.

dowód: umowa cesji z 12.02.2007 r. z załącznikiem nr 1 – k. 11-16 akt, zeznania świadka R. T. – k. 388v akt (nagranie od min: 1:02:52, k. 391 akt), zeznania powódki – E. P. – k. 451 akt (nagranie od min. 42:17, k. 455 akt)

E. P. nieskutecznie próbowała uzyskać klauzulę wykonalności z zaznaczeniem przejścia uprawnień z pierwotnego wierzyciela na nią w odniesieniu do nakazu zapłaty wydanego przez Sąd Okręgowy w Opolu w postępowaniu nakazowym z dnia 28 września 2000 r., sygn. akt VI Ng 174/00.

Postanowieniem z dnia 21 sierpnia 2009 r., sygn. akt VI GCo 97/09, Sąd Okręgowy w Opolu oddalił jej pierwszy wniosek z uwagi na brak możliwości stwierdzenia tożsamości nabytej przez wierzycielkę wierzytelności oraz wierzytelności wynikającej z nakazu zapłaty objętego wnioskiem.

Kolejny wniosek wierzycielki został prawomocnie oddalony postanowieniem Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu z 13 maja 2019 r., sygn. akt I ACz 201/19, po przyjęciu przez Sąd, że wnioskodawczyni nie wykazała przejścia na nią uprawnień wynikających z nakazu zapłaty z 28 września 2000 r., sygn. akt VI Ng 174/00 utrzymanego w mocy wyrokiem Sądu Okręgowego w Opolu z dnia 13 grudnia 2001 r., sygn. akt VI GC 1104/00. Sąd wskazał na różnice kwot wynikających z nakazu i z wykazu załączonego do umowy cesji, które nie zostały wykazane zgodnie z art. 788 § 1 k.p.c.

dowód: postanowienie SO w Opolu z 21 sierpnia 2009 r. – k. 43-44 akt, postanowienie SA we Wrocławiu z 13 maja 2019 r. – k. 46-48 akt

Przed tutejszym Sądem toczy się sprawa o sygn. akt VIII GC 124/20, z powództwa (...) w M. przeciwko E. P., o zapłatę kwoty 303.882,75 zł, która została wyegzekwowana przez komornika na podstawie nieprawomocnego postanowienia Sądu Okręgowego w Opolu z dnia 23 stycznia 2019 r. (sygn. akt VI GCo 28/18) o nadaniu klauzuli wykonalności nakazowi zapłaty z dnia 28 września 2000 r. z przejściem uprawnień na rzecz E. P..

okoliczności bezsporne

Sąd zważył, co następuje:

Powyższy stan faktyczny ustalono na podstawie dokumentów znajdujących się w aktach sprawy i aktach spraw załączonych do akt sprawy, w tym będących w posiadaniu strony powodowej kopii orzeczeń stwierdzających wierzytelność (...) wobec (...) w M.: nakazu zapłaty w postępowaniu nakazowym z dnia 28 września 2000 r., sygn. akt VI Ng 174/00, wydanego przez Sąd Okręgowy w Opolu, a także wyroku tego Sądu z dnia 13 grudnia 2001 r., sygn. akt VI GC 1104/00, a także dokumentu umowy nabycia przez powódkę pakietu wierzytelności od (...) z 12 lutego 2007 r. oraz postanowień sądów odmawiających powódce nadania na jej rzecz klauzuli wykonalności z tytułu przejścia uprawnień na podstawie art. 788 § 1 k.p.c. na wymienione orzeczenia Sądu Okręgowego w Opolu, ponadto: dokumentów urzędowych i prywatnych znajdujących się w aktach sprawy układowej (...) w M., w tym listy wierzytelności z oznaczeniem wysokości wierzytelności (...), a także postanowienia Sądu Rejonowego w Opolu oddalającego wniosek (...) o uchylenie układu i w końcu postanowienia o uznaniu postępowania układowego dłużnika (...) w M. za ukończone. Istotne dla ustalenia faktów w sprawie były także dokumenty zgromadzone w aktach postępowania upadłościowego (...), w tym wniosek o ogłoszenie upadłości, w którym sam wierzyciel swoją wierzytelność wobec (...) określił, po redukcji, na kwotę 435.997,84 zł i później w stosunku do tej samej wierzytelności syndyk wyraził zgodę na jej sprzedaż wraz z pakietem innych wierzytelności.

W ocenie Sądu dokumenty te w sposób jasny i korespondujący ze sobą opisywały stan faktyczny i wszelkie podejmowane czynności, tak przez dłużnika (...) w M., jak i wierzyciela (...) w postępowaniu układowym (...) w M., co miało rozstrzygające znaczenie dla określenia, czy powódka mogła nabyć wierzytelność stwierdzoną w opisanych orzeczeniach: nakazie zapłaty w postępowaniu nakazowym z dnia 28 września 2000 r., sygn. akt VI Ng 174/00, wydanym przez Sąd Okręgowy w Opolu oraz w wyroku tego Sądu z dnia 13 grudnia 2001 r., sygn. akt VI GC 1104/00. Rozstrzygnięcie, co istotne, nie mogło naruszać prawomocności postanowienia o ukończeniu postępowania układowego (...) oraz dokumentacji tego postępowania potwierdzającej, że przedmiotem zgłoszenia wierzyciela była ta sama wierzytelność, której stwierdzenia istnienia domaga się obecnie nabywczyni wierzytelności.

Istotne dla wyjaśnienia okoliczności sprawy były także dowody z zeznań świadków R. T., O. M., a także samej powódki i reprezentantki pozwanego M. W.. Świadkowie oraz przedstawiciele stron przedstawili zapamiętane okoliczności zgłoszenia wierzytelności (...) w postępowaniu układowym (...) w M., dokonania potrącenia tych wierzytelności przez dłużnika, zakończenia postępowania układowego i braku dalszego kwestionowania przez pierwotnego wierzyciela wykonania układu pozwanego aż do 2019 r. Co istotne świadek R. T. wskazał na swe niewielkie zaangażowanie w sprawie układowej dłużnika, z powodu niewypłacalności i upadłości jego spółki, co pochłaniało jego czas. Powódka zaś w swoich zeznaniach wskazywała na brak własnego rozeznania co do faktycznego istnienia nabytych w 2007 r. wierzytelności, pozostawienie tej kwestii ocenie pełnomocnika.

Sąd pominął natomiast na podstawie art. 235⁽²⁾ § 1 pkt 2, 3 i 6 k.p.c. wnioski dowodowe powódki złożone w piśmie procesowym z 20 lipca 2021 r. (k. 436-438 akt) o zobowiązanie pozwanej oraz (...) w P. do złożenia dokumentów na okoliczności związane z zapłatą za nabyte w 2002 r. przez pozwanego od (...) wierzytelności. Po pierwsze, dowody te nie miały istotnego znaczenia dla rozstrzygnięcia, biorąc pod uwagę, że kwestie te zostały już rozstrzygnięte w postępowaniu układowym pozwanej i skoro doszło do jego ukończenia, to znaczy, że wierzytelności zostały uznane za zaspokojone w przyjętym w układzie procencie. Pierwotny wierzyciel nie kwestionował faktu ukończenia tamtego postępowania, a dopiero po piętnastu latach kwestię tę podniosła cesjonariuszka (która, co nie jest dla sprawy bez znaczenia, jest córką byłego Prezesa Zarządu cedenta), która w umowie nabycia pakietu wierzytelności, godziła się na taką możliwość, że nie wszystkie wierzytelności odzyska, z uwagi na braki w dokumentacji lub ich sporny charakter. Ponadto, nawet uznając, że wierzycielka miałaby prawo (z czym Sąd się nie zgadza) podważać moc wiążącą wcześniejszych prawomocnych orzeczeń sądowych i twierdzić, że mimo uznania wierzytelności za spłacone w układzie, nadal one występują, to ciężar wykazania takiej okoliczności spoczywać musiałby właśnie na powódce. Próbę przerzucenia tego ciężaru na pozwaną należałoby w tej sytuacji uznać za zupełnie nieskuteczną, gdyż sprzeczną z treścią art. 6 k.c., który stanowi, że ciężar udowodnienia faktu spoczywa na osobie, która z faktu tego wywodzi skutki prawne. Dodatkowo po piętnastu latach od ukończenia postępowania układowego, pozwana spółka, jak i spółka (...), nie miały już nawet obowiązku przechowywania dokumentów księgowych. Wreszcie trzeba stwierdzić, że wnioski dowodowe powódki, gdyby je uznać za dopuszczalne, należałoby uznać za spóźnione w rozumieniu art. 205⁽³⁾ § 2 k.p.c. Powódka 3 października 2021 r. została zobowiązana do ustosunkowania się do odpowiedzi na pozew, pod rygorem pominięcia spóźnionych twierdzeń i dowodów, zatem jeśli chciała podważać fakt spełnienia wierzytelności przez pozwanego, już wówczas powinna zgłosić stosowne wnioski dowodowe. Kwestia nabycia przez pozwaną spółkę wierzytelności od (...)P. była już podniesiona w odpowiedzi na pozew, a przede wszystkim kwestia ta była znana stronie powodowej z akta sprawy upadłościowej pozwanej spółki, a więc wnioski w tym zakresie winny zostać zgłoszone w odpowiednim momencie.

Na wstępie wymaga podkreślenia, iż nie budziło wątpliwości Sądu istnienie podważanego pośrednio przez pozwaną nakazu zapłaty w postępowaniu nakazowym na podstawie weksla z dnia 28 września 2000 r. Powódka przedstawiła kserokopię tego orzeczenia, nie dysponując jego oryginałem, z uwagi na zniszczenie akt, jednakże na podstawie tego nakazu prowadzona była przecież jeszcze przed wszczęciem postępowania układowego pozwanej, egzekucja komornicza, która częściowo przyniosła ówczesnemu wierzycielowi skutek, a następnie na tej podstawie – co wprost wskazał Sąd Okręgowy w Opolu w postanowieniu z dnia 3 września 2002 r., przy rozpoznaniu zażalenia wierzyciela (...) na odmowę wstrzymania egzekucji wobec dłużnika – wierzyciel ten dokonał zgłoszenia swej wierzytelności w postępowaniu układowym pozwanej spółki. Sąd Okręgowy wskazał, że wbrew stanowisku (...) przedstawionym w zażaleniu, jej wierzytelność egzekwowana w postępowaniu egzekucyjnym na podstawie nakazu zapłaty Sądu Okręgowego w Opolu z dnia 28 września 2000 r., sygn.. akt VI Ng 174/00, została ujęta na liście wierzytelności, w wykazie wierzycieli, a z uwagi na niewykazanie całości roszczenia oraz zajęcie przez komornika już pewnych kwot, nie mogła zostać uznana w wysokości wskazywanej przez wierzyciela – 829.554,50 zł, a wyłącznie w kwocie 671.720,57 zł.

W tym aspekcie, po pierwsze potwierdza to istnienie rzezonego nakazu zapłaty, a po drugie przesadza, o czym poniżej, iż (...) zgłosiła w postępowaniu układowym pozwanej właśnie wierzytelność opartą o to orzeczenie i taka właśnie wierzytelność była przedmiotem postępowania układowego, które zostało następnie prawomocnie zakończone. Podważa to jednoznacznie twierdzenia powódki, iż w toku tego postępowania nie zgłoszono wierzytelności opartej na nakazie zapłaty, tym bardziej, że nawet jeśli początkowo dłużnik miałaby dokonać opisaną tej wierzytelności na podstawie faktur, których zabezpieczeniem był rzeczony weksel, to i tak nie zmienia to faktu, że w toku postępowania układowego jednoznacznie przesądzono, iż (...) nie miała wobec dłużnika jakichkolwiek innych zobowiązań, a było ono wyłącznie jedno i choć początkowo wynikało z faktur, to następnie tegoż samego roszczenia dochodzono na podstawie weksla, co przecież było łatwiejsze i szybsze dla wierzyciela.

Rygoryzm zobowiązania wekslowego, decydujący o jego atrakcyjności jako formy zabezpieczenia wierzytelności, polega na jego samodzielnym i abstrakcyjnym charakterze. Abstrakcyjność zobowiązania wekslowego polega na tym, iż jest ono niezależne od podstawy prawnej, która spowodowała jego zaciągnięcie (por. orzeczenie SN z dnia

23.03.1956 r., opubl. (...) 1957, nr 1, s. 34). Niemniej jednak jeżeli weksel w chwili jego wystawienia był wekslem niezupełnym (in blanco), a jednocześnie gwarancyjnym, a posiadaczem weksla jest remitent czyli pierwszy wierzyciel, to przysługują mu dwa roszczenia: ze stosunku podstawowego (kauzalnego) oraz z weksla. W takim przypadku zgodnie z utrwalonym orzecznictwem sądowym, abstrakcyjny charakter zobowiązania wekslowego ulega istotnemu osłabieniu i dłużnik ten może podnieść w stosunku do wierzyciela wekslowego zarzuty nie tylko formalne, wynikające z prawa wekslowego, ale również z treści zawartego porozumienia i z łączącego strony stosunku podstawowego. Skoro tak, to w toku postępowania układowego dłużnik kwestie te mógł i tak podnosić. Znaczące, iż wierzyciel, który przyjął weksel jest zobowiązany najpierw szukać zaspokojenia przez dochodzenie swej wierzytelności z weksla, zaś wierzytelność ze stosunku kauzalnego wygasa, jeżeli wierzyciel zostanie całkowicie zaspokojony z weksla. Skoro roszczenie (...) zabezpieczone było wekslem, to niewątpliwie wierzytelność uznana w toku postępowania układowego pozwanej musiała być oparta na nakazie zapłaty wydanym na tej podstawie, a nie na stosunku pierwotnym, co przecież znajduje potwierdzenie w orzeczeniach wydawanych przez Sądy w postępowaniu układowym pozwanej.

Znaczące w tym kontekście, iż w samym pozwie (k. 9v-10) wskazano „Ważne jest również, że Prezes Zarządu (...) będąc wprowadzony w błąd, omyłkowo w załączniku do wniosku o ogłoszenie upadłości (...) zredukował wierzytelność (kwotę główną) wynikającą z nakazu zapłaty – opartego na wekslu – do kwoty 435 997,84 zł, która to właśnie kwota z uwagi na powielanie przez Syndyka tego błędu, została wskazana jako pozostała część z kwoty głównej wynikającej z Nakazu zapłaty i umieszczona pod pozycją 134 załącznika do umowy przelewu wierzytelności.” Powódka miała więc świadomość, iż w postępowaniu układowym pozwanej zgłoszona była wierzytelność oparta o nakaz zapłaty, a stanowisko to uległo zmianie dopiero wobec argumentacji podniesionej przez pozwaną w toku procesu.

Przechodząc do omówienia merytorycznych podstaw rozstrzygnięcia, w pierwszej kolejności należało odnieść się do zarzutu strony pozwanej, iż powódka nie miała interesu prawnego w rozumieniu art. 189 k.p.c. w wytoczeniu powództwa o ustalenie, iż nabyła wierzytelności wynikające z orzeczeń Sądu Okręgowego w Opolu: nakazu zapłaty z 28 września 2000 r., sygn. akt VI Ng 174/00 oraz wyroku z 13 grudnia 2001 r., sygn. akt VI GC 1104/00.

Istnienie interesu prawnego decyduje o dopuszczalności badania prawdziwości twierdzeń strony inicjującej proces, że wymieniony w powództwie stosunek prawny lub prawo istnieje (jest ważny), bądź nie istnieje (jest nieważny). Dopiero dowiedzenie interesu prawnego otwiera sądowi drogę do badania prawdziwości twierdzeń strony powodowej o tym, że dany stosunek prawny lub prawo rzeczywiście istnieje bądź nie istnieje. Nie istnieje przy tym legalna definicja pojęcia interesu prawnego. Jego funkcja wynika z przepisów, zaś treść znaczeniową kształtuje praktyka. W piśmiennictwie i – przede wszystkim – w orzecznictwie utrwalili się poglądy, zgodnie z którym interes prawny rozumieć należy jako obiektywnie występującą potrzebę ochrony sfery prawnej powoda, którego prawa zostały lub mogą zostać zagrożone, bądź też co do istnienia lub treści których występuje stan niepewności. Ocena interesu prawnego wymaga indywidualizowanych, elastycznych kryteriów, uwzględniających celowościowe podstawy powództwa z art. 189 k.p.c.

Jedną z przesłanek badanych przy rozważaniu celowości wykorzystania powództwa o ustalenie jest znaczenie, jakie wyrok ustalający wywarłby na sytuację prawną strony powodowej. O występowaniu interesu prawnego świadczy możliwość stanowczego zakończenia na tej drodze sporu, natomiast przeciwko jego istnieniu – możliwość uzyskania pełniejszej ochrony praw w drodze innego powództwa (zob.m.in. wyrok SN z 15 października 2002 r. II CKN 833/00, Lex nr 483288; wyrok SN z 30 listopada 2005 r. III CK 277/05, Lex nr 346213; wyrok SN z 2 lutego 2006 r. II CK 395/05, Lex nr 192028; wyrok SN z 29 marca 2012 r., I CSK 325/11, Lex nr 1171285; uzasadnienie wyroku SN z 5 września 2012 r., IV CSK 589/11, Lex nr 1232242). Innymi słowy interes prawny zachodzi, jeżeli sam skutek, jaki wywoła uprawomocnienie się wyroku ustalającego, zapewni stronie powodowej ochronę jej prawnie chronionych interesów, czyli definitywnie zakończy spór istniejący lub prewencyjnie zapobiegnie powstaniu takiego sporu w przyszłości. Postępowanie cywilne oparte jest bowiem na założeniu, że realizacja praw na drodze sądowej powinna być celowa i możliwie prosta, udzielana bez mnożenia postępowań. Założenie to realizuje wymaganie wykazania interesu prawnego w wypadku żądania ustalenia istnienia (nieistnienia) stosunku prawnego lub prawa i przyjęcie jako zasady, że możliwość uzyskania skuteczniejszej ochrony w drodze innego powództwa podważa interes prawny w żądaniu ustalenia.

Powyższa zasada nie powinna być oczywiście pojmowana abstrakcyjnie, w celu zawężającej interpretacji tej przesłanki do wytoczenia powództwa o ustalenie, lecz ze względu na konstytucyjnie gwarantowane prawo do sądu zawsze konieczna jest ocena istnienia interesu prawnego do wytoczenia tego powództwa na tle okoliczności faktycznych konkretnych spraw. Wobec tego przyjmuje się istnienie interesu prawnego zawsze, gdy istnieje niepewność stanu prawnego lub gdy stronie nie stoi otworem droga procesu o świadczenie, a strona przeciwna kwestionuje jej prawo lub stosunek prawny (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 25 września 2013 r., I ACa 773/13).

Odnosząc się do sytuacji zaistniałej w okolicznościach opisanych w niniejszej sprawie należało opowiedzieć się za dopuszczalnością uznania interesu prawnego powódki, której Sądy dwukrotnie odmówiły nadania klauzuli wykonalności z przejściem uprawnień na jej rzecz na orzeczenia wydane na cedenta wierzytelności wyłącznie z przyczyn formalnych – braku dokumentów urzędowych lub prywatnych z podpisami urzędowo poświadczonymi, poświadczających przejście na nią uprawnień pierwotnego wierzyciela w rozumieniu art. 788 § 1 k.p.c.

W orzecznictwie zgodnie przyjmuje się, że wierzyciel, który nie może wykorzystać instrumentu prawnego z art. 788 k.p.c. z uwagi na niedysponowanie dokumentem urzędowym lub prywatnym z podpisem urzędowo poświadczonym wykazującym jego następstwo prawne nie jest pozbawiony ochrony, może bowiem wytoczyć powództwo o ustalenie przejścia obowiązku określonego w tytule egzekucyjnym (art. 3 d.k.p.c. obecnie art. 189 k.p.c.) (por. uchwała składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego - zasada prawna z dnia 5 maja 1951 r., OSN 1952, Nr 1, poz. 3, a także T. Ereciński, H. Pietrkowski [w:] T. Ereciński, H. Pietrkowski, Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz. Tom V. Postępowanie egzekucyjne, Lex, art. 788 oraz Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz po red. A. Marciniaka, Legalis, art. 788). Tę samą uwagę należy odnieść do sytuacji, gdy następcą prawnym nie ma możliwości przedstawienia tytułu wykonawczego mimo, że został on wydany pierwotnemu wierzycielowi. Takie stanowisko zajął ostatnio Sąd Najwyższy w postanowieniu z dnia 27 marca 2019 r. (V CSK 107/18; podobnie: Sąd Apelacyjny w Poznaniu w wyroku z dnia 1 czerwca 2021 r., I AGa 48/20). Podnosi się bowiem, za powołaną uchwałą Sądu Najwyższego z dnia 5 maja 1951 r., że potrzeba stworzenia w ten sposób dowodu na użytek postępowania klauzulowego dostatecznie uzasadnia interes prawny wymagany przez art. 189 k.p.c. Następstwo prawne po stronie wierzyciela również uzasadnia wystąpienie ze wskazanym powództwem. Sąd Najwyższy przyjął, że wierzyciel nie może wystąpić przeciwko następcy prawnemu dłużnika z kolejnym powództwem o zasądzenie świadczenia. Następca prawny wstępuje bowiem w pozycję swego poprzednika również na płaszczyźnie procesowej, co oznacza, że następcę obejmuje moc wiążąca wyroku wydanego przeciwko poprzednikowi (prawomocność materialna rozszerzona, art. 365 § 1 in fine). W konsekwencji nowe powództwo o zasądzenie świadczenia wniesione przeciwko następcy prawnemu dłużnika podlega odrzuceniu ze względu na powagę rzeczy osądzonej (art. 199 § 1 pkt 2). Nie ma natomiast w tej sytuacji przeszkody do wytoczenia powództwa o ustalenie (tak Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz pod red. J. Jankowskiego, Legalis, art. 788).

Należy w tym miejscu zauważyć, że powódka twierdziła, że nabyła niespłacone wierzytelności od syndyka masy upadłości (...) w C., w tym m.in. sporną wierzytelność dłużnika (...), już po ukończeniu postępowania układowego (...) w M.. Wobec powódki nie miały zatem zastosowania przepisy rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 24 października 1934 r. prawo o postępowaniu układowym (Dz. U. z 1934 r. Nr 93, poz. 836 ze zm.), gdyż nie była jego uczestniczką. Tymczasem tylko wobec wierzyciela w postępowaniu układowym za aktualną należy uznać tezę wyroku Sądu Najwyższego z dnia 21 maja 1997 r. (II CKN 144/97), w której stwierdzono niedopuszczalność powództwa wierzyciela o ustalenie, że wciągnięta w postępowaniu układowym na listę wierzytelności jego wierzytelność, zasądzona prawomocnym wyrokiem sądowym, nie jest objęta zatwierdzonym układem. Jakkolwiek w rozpoznawanej sprawie, żądanie pozwu zostało sformułowane inaczej niż w powołanym wyroku, jednak sprowadzało się do ustalenia, że wierzytelność stwierdzona prawomocnie orzeczeniami Sądu Okręgowego w Opolu, mogła być nadal egzekwowana przez powódkę z racji jej nabycia w 2007 r., pomimo zgłoszenia jej w postępowaniu układowym (...) w M..

Interesu prawnego powódki w tym postępowaniu nie niweczy natomiast fakt wyegzekwowania przez komornika części spornej należności i tocząca się przed tutejszym Sadem sprawa o sygn. akt VIII GC 124/20, z powództwa (...) w M. przeciwko E. P., o zapłatę kwoty 303.882,75 zł. Dotyczy ona bowiem wyłącznie części spornego roszczenia, a powódka nie ma innej możliwości przesądzenia jej racji, ani wyegzekwowania należnych jej, w jej ocenie, kwot.

Przesądzenie występowania interesu prawnego powódki w wytoczeniu powództwa w oparciu o przepis art. 189 k.p.c., uprawniało dopiero sąd do badania prawdziwości jej twierdzeń o możliwości nabycia wymienionych w pozwie wierzytelności od (...) w C.. W tym zakresie, twierdzenia powódki uznać jednak należało za nieuzasadnione, gdyż naruszające stosunki wynikające z prawomocnie zakończonego postępowania, w którym wierzytelności (...) w C. zostały spłacone w postępowaniu układowym dłużnika (...) w M., zgodnie z postanowieniami postanowienia o zatwierdzeniu układu i w wysokości wynikającej z prawomocnej listy wierzytelności obejmującej te same wierzytelności, co w obecnym postępowaniu (sygn. akt Ukl. 12/01), co do której przecież ówczesny wierzyciel nie składał, przewidzianych ówczesnie obowiązującymi przepisami, środków zaskarżenia.

W ocenie Sądu analiza dokumentacji załączonej do akt postępowania układowego (...) w M., sygn. akt Ukl. 12/01, prowadziła do wniosku, że w postępowaniu tym zgłoszona została ta sama wierzytelność, której dotyczy rozpoznawana aktualnie sprawa. Mimo że sam dłużnik w dołączonym do wniosku o ogłoszenie układu zestawieniu wierzycieli opisywał poszczególne wierzytelności posługując się numerami niespłaconych faktur, a nie sygnaturą nakazu zapłaty, to jednak Sąd nie miał wątpliwości, że w postępowaniu układowym chodziło o te same wierzytelności, które następnie miała nabyć powódka, co przecież jasno wyrażone zostało przez rozpoznający zażalenie Sąd Okręgowy w Opolu. Należało wziąć pod uwagę, iż nakaz zapłaty wydany w postępowaniu nakazowym dnia 28 września 2000 r., sygn. akt VI Ng 174/00, w chwili wystąpienia przez dłużnika o otwarcie postępowania układowego (wniosek z 5 marca 2001 r.) nie był prawomocny – wyrok w tej sprawie Sąd wydał dnia 13 grudnia 2001 r., sygn. akt VI GC 1104/00. Dłużnik opisał zatem wierzytelności podając te bezsporne, nie budzące wątpliwości faktury i kwoty, tak zresztą postąpił w odniesieniu do wszystkich wierzycieli w zestawieniu. Natomiast sam wierzyciel w zgłoszeniach złożonych do akt sprawy układowej (załącznik wierzytelności), a także na posiedzeniach jawnych przed Sądem Rejonowym opisywał swoją wierzytelność wprost odnosząc ją do nakazu zapłaty z dnia 28 września 2000 r., sygn. akt VI Ng 174/00 i wskazując na jej składniki. I tak, w piśmie z dnia 19 czerwca 2001 r. wierzyciel (...) podtrzymała zgłoszoną wcześniej wierzytelność wynikającą z tytułu wykonawczego – nakazu zapłaty Sądu Okręgowego w Opolu o sygn. akt VI Ng 174/00 z dnia 28 września 2000 r. opatrzonego klauzulą wykonalności z dnia 28 listopada 2000 r., w kwocie 829.554,50 zł, na którą składały się: roszczenie podstawowe – 685.000,00 zł, zasądzone odsetki ustawowe do dnia 10 kwietnia 2001 r. – 11.533,00 zł, zasądzone koszty postępowania – 32.965,50 zł i koszty klauzuli – 56,00 zł. Następnie, podczas zgromadzenia wierzycieli z września 2001 r., wierzyciel wskazał na różnicę kwot między wynikającą z nakazu zapłaty – 685.000,00 zł, a pozycją nr 9 prawomocnej listy wierzytelności na kwotę 671.720,57 zł.

W ocenie Sądu nie było w tej sytuacji wątpliwości, że układem objęta była ta sama wierzytelność, która została zasądzona w nakazie zapłaty w postępowaniu nakazowym dnia 28 września 2000 r., sygn. akt VI Ng 174/00. Przedmiotem sporu w sprawie układowej pozostawała jedynie wysokość wierzytelności przysługującej wierzycielowi, a następnie skuteczność jej zaspokojenia przez potrącenie.

Odnosząc się do kwestii wysokości wierzytelności (...), stwierdzić należało, że wierzytelność ta nie mogła być podzielona i częściowo objęta postępowaniem układowym dłużnika, a częściowo pozostawać w zawieszeniu do czasu ukończenia postępowania układowego i na nowo podlegać egzekucji, czy rozporządzeniu (cesji), jak tego dowodzić próbowała w niniejszej sprawie powódka.

Należy zauważyć, że przepisy regulującego postępowanie układowe (...) w M., sygn. akt Ukl. 12/01, rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 24 października 1934 r. prawo o postępowaniu układowym (Dz. U. z 1934 r. Nr 93, poz. 836 ze zm.), precyzowały kwestie sprawdzenia wierzytelności przez sędziego komisarza. W art. 41 rozporządzenia przewidziano, że w wyniku sprawdzenia sędzia-komisarz wciągnie na listę te wierzytelności, które są oparte bądź na wpisach w księgach dłużnika, bądź na tytułach bezspornych, bądź też są wymienione przez dłużnika w spisie wierzycieli i nie budzą wątpliwości, chociażby nie było zgłoszenia ze strony samego wierzyciela. Do kapitału, od którego należą się odsetki, dopisuje się je do dnia otwarcia postępowania układowego. Jednocześnie odmowa wciągnięcia danej wierzytelności na listę podlegała zaskarżeniu zażaleniem, którego termin, stosownie do art. 47 § 1 rozporządzenia liczył się od ostatniego terminu sprawdzenia. Zgodnie zaś z art. 48 rozporządzenia, po upływie

terminów sprawdzenia na listę mogły być wciągnięte wierzytelności tylko tych wierzycieli, którzy nie zgłosili się w czasie właściwym z przyczyn od nich niezależnych.

Skoro więc wierzyciel (...), reprezentowany w postępowaniu układowym pozwanej przez profesjonalnego pełnomocnika, zaniedbał złożenia zażalenia po ostatecznym sprawdzeniu wierzytelności (choć przecież – co powódka stara się w tym procesie usilnie pomijać – zgłosił wierzytelność z nakazu zapłaty aż w kwocie ponad 829 tysięcy złotych), to na liście wierzytelności mogła znaleźć się wyłącznie taka wierzytelność, jaką sędzia-komisarz uznał za nie budzącą wątpliwości. Należało zauważyć, że kwestia uzupełnienia tej wierzytelności o nieujęte kwoty była podnoszona na posiedzeniach sądu i ostatecznie, podczas II zgromadzenia wierzycieli w dniu 8 października 2001 r., nadzorca sądowy wyjaśnił, że różnica w kwocie zgłoszenia i ujęcia wierzytelności w liście wierzytelności wynikała stąd, że uzgodnienie sald podpisała osoba nieupoważniona. Nadzorca oświadczył też, że na podstawie nakazu i wyroku prowadzone było postępowanie komornicze w stosunku do dłużnika i komornik potrącał kwoty z tego tytułu na rzecz (...). Jedyną zatem drogą, jeśli wierzyciel kwestionował przyjętą w liście wierzytelności kwotę, było zaskarżenie tej decyzji. Wierzyciel tego nie uczynił i w konsekwencji wyłącznie kwota umieszczona w liście wierzytelności była przedmiotem układu, zatwierdzonego przez Sąd. Stosownie zaś do art. 67 § 1 rozporządzenia, układ obowiązywał wszystkich wierzycieli, nie wyłączając tych, których wierzytelności podlegały wciągnięciu na listę, lecz nie były wciągnięte. Zatwierdzony układ nie obowiązywał jedynie wierzycieli, których dłużnik rozmyślnie nie ujawnił i którzy w postępowaniu nie uczestniczyli (art. 67 § 2).

Trzeba też wskazać, że zgodnie z art. 69 § 1 powołanego rozporządzenia z 1934 r., wyciąg z listy wierzytelności łącznie z wypisem prawomocnego postanowienia, zatwierdzającego układ, jest tytułem egzekucyjnym przeciwko dłużnikowi. Trafnie wskazał przy tym Sąd Najwyższy w uzasadnieniu wyroku z dnia 21 października 1998 r. (II CKN 12/98, OSNC 1999/4/77) „Skutkiem materialnoprawnym układu zawartego w postępowaniu upadłościowym, następującym z chwilą uprawomocnienia się postanowienia sądu zatwierdzającego układ, jest odpowiadająca treści układu restrukturyzacja zobowiązań upadłego. Jeżeli zatem np. układ przewiduje obniżenie wysokości długów upadłego o pewien procent, to gdy uprawomocni się postanowienie zatwierdzające układ, wysokość wszystkich długów upadłego zmniejszy się o ten procent. Wspomniany skutek układu dotyczy, jak wynika wyraźnie z art. 194 § 1 Prawa upadłościowego, wszystkich wierzycieli upadłego z tytułu zdarzeń pochodzących sprzed daty ogłoszenia upadłości, zarówno zatem tych, którzy zgłosili swe wierzytelności do masy upadłości, jak i tych, którzy tego nie uczynili. Mając na uwadze powyższy skutek układu, można powiedzieć, że układem jest objęta każda wierzytelność wobec upadłego, wynikająca ze zdarzenia powstałego przed ogłoszeniem upadłości. Znaczenie zgłoszenia wierzytelności do masy upadłości, gdy doszło do zawarcia układu, przejawia się, w zakresie istotnym z punktu widzenia okoliczności sprawy, w czym innym. Stosownie do art. 197 Prawa upadłościowego, jeżeli wierzyciel zgłosił swą wierzytelność i została ona objęta ustaloną w toku postępowania upadłościowego listą wierzytelności (art. 161, 162, 165 i 167 Prawa upadłościowego), a upadły nie zaprzeczył tej wierzytelności, dotyczący jej wyciąg z listy wierzytelności łącznie z wypisem prawomocnego postanowienia zatwierdzającego układ jest tytułem egzekucyjnym przeciwko upadłemu. Po zaopatrzeniu tego tytułu klauzulą wykonalności wierzyciel może zatem wszcząć egzekucję objętej nim wierzytelności o treści ukształtowanej przez układ (art. 194 § 1 Prawa upadłościowego). Gdy natomiast nie zachodzą przesłanki z art. 197 Prawa upadłościowego - tj. wierzytelność nie została zgłoszona, wierzytelność, choć zgłoszona, nie została objęta listą wierzytelności, wierzytelność, mimo że objęta listą, została zaprzeczona przez upadłego - wierzyciel po ukończeniu postępowania upadłościowego (art. 196 Prawa upadłościowego) może dochodzić swej wierzytelności wynikłej ze zdarzenia powstałego przed ogłoszeniem upadłości dłużnika, a następnie zrestrukturyzowanej przez układ (art. 194 § 1 Prawa upadłościowego), na zasadach ogólnych, tj. w postępowaniu wytoczonym dłużnikowi przed sądem powszechnym lub ewentualnie przed sądem polubownym (por. art. 150 i 169 Prawa upadłościowego).”

Kluczowe dla sprawy, iż w art. 196 rozporządzenia, dotyczącym ukończenia postępowania układowego przewidziano, że po uprawomocnieniu się postanowienia zatwierdzającego układ oraz po zaspokojeniu lub zabezpieczeniu zobowiązań masy upadłości i wierzytelności uprzywilejowanych, sąd wyda postanowienie o ukończeniu postępowania upadłościowego.

Zestawienie i analiza tych przepisów prawa układowego wskazuje na brak możliwości dalszego dochodzenia wierzytelności objętych ukończonym postępowaniem układowym dłużnika, a tak było w tej sprawie, gdyż wierzytelność (...) została objęta listą wierzytelności. Taki pogląd wyrażony jest też powszechnie w orzecznictwie sądowym. W wyroku Apelacyjnego w Katowicach z dnia 24 kwietnia 2008 r., (I ACa 146/08), wskazano, że wierzyciel, którego wierzytelności zostały objęte układem, nie może ich w toku postępowania układowego dochodzić w innym niż układowe postępowaniu. Tytuły egzekucyjne stwierdzające objęcie układem wierzytelności nie tracą mocy, a pozostają jedynie przez czas wykonywania układu niejako w "uśpieniu". Dopiero po zakończeniu postępowania układowego zgodnie z normą art. 78 § 1 Prawa o postępowaniu układowym można stwierdzić, że tytuły te tracą moc, gdyż wierzytelności nimi objęte zostają zaspokojone przez dłużnika. Z kolei Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 13 stycznia 2005 r. (IV CK 451/04) wyjaśnił, że wierzyciel, który przed zawarciem układu uzyskał tytuł egzekucyjny, może prowadzić egzekucję tylko na podstawie i w granicach tytułu opartego na postanowieniu zatwierdzającym układ. Powstanie nowego tytułu dotyczącego tej samej wierzytelności prowadzi do utraty mocy pierwotnego tytułu. Podobnie Sąd Apelacyjny w Poznaniu w postanowieniu z dnia 14 maja 2003 r. (I ACz 984/03) wskazał, że tytuł egzekucyjny wydany na podstawie przepisu art. 69 § 1 Prawa układowego zastępuje poprzednio wydany tytuł egzekucyjny, który z mocy prawa traci moc. W cytowanym już wyroku z dnia 21 maja 1997 r. (II CKN 144/97), Sąd Najwyższy wskazał, że zatwierdzenie układu, warunkujące jego ważność i skuteczność, jednocześnie prowadzi, co wymaga podkreślenia, do zmiany, zgodnej z jego treścią, stosunku materialnoprawnego łączącego dłużnika oraz wierzycieli. Zaciągnięcie wierzytelności na listę wierzytelności oraz zawarcie i zatwierdzenie układu jest rozstrzygające o dalszym bycie prawnym danej wierzytelności. Postanowienia układu kształtują aktualny stosunek prawny stron w odniesieniu do tej wierzytelności.

Układ jest niewątpliwie aktem konstytutywnym, skutkującym modyfikacją łączących dłużnika z wierzycielami stosunków obligacyjnych – w odniesieniu do sposobu i terminu spełniania świadczeń wynikających z układowych wierzytelności objętych układem. Prawo kształtujący charakter układu wyrażający się jego ingerencją w treść stosunków prawnych łączących dłużnika z wierzycielami, których wierzytelności zostały objęte układem skutkuje w zależności od warunków układu zmianą sposobu spełniania świadczenia przez dłużnika lub przesunięciem terminów wymagalności zobowiązań pieniężnych.

Przenosząc powyższe uwagi do realiów rozpoznawanej sprawy, stwierdzić należy, że wierzyciel (...), jakkolwiek opowiedział się przeciwko układowi, to jednak musiał poddać się woli większości wierzycieli, którzy zagłosowali za układem. Jego wierzytelność w wysokości wciągniętej na listę wierzytelności (i niezaskarżonej) zmieniła, zgodnie z treścią listy wierzytelności, stosunek materialnoprawny łączący go z dłużnikiem. Po spłaceniu zaś w określonym w zatwierdzonym układzie procencie i po ukończeniu postępowania układowego, tytuł egzekucyjny stwierdzający tę wierzytelność w postaci nakazu zapłaty utracił moc, gdyż wierzytelności nim objęte zostały zaspokojone przez dłużnika w wysokości wynikającej z układu. Dłużnik nie miał żadnej możliwości dalszego dochodzenia niespłaconych rzekomo należności na jego podstawie, skoro nie zdołał tego skutecznie wykazać w postępowaniu układowym. Nie miał też możliwości zbyć tej wierzytelności na rzecz osoby trzeciej, gdyż już nią nie dysponował, skoro wygasła ona w całości (art. 509 § 1 k.c. a contrario).

Trafnie wskazał bowiem Sąd Apelacyjny w Gdańsku w wyroku z dnia 10 maja 2018 r. (V ACa 311/17, Lex nr 2607150) „Przelew wierzytelności nie kreuje roszczenia, a jedynie prowadzi do zmiany wierzyciela, dlatego umowa cesji wierzytelności nie może być uznana za wystarczający dowód na istnienie przenoszonych uprawnień. Skuteczność takiej umowy uzależniona jest bowiem od faktycznego istnienia wierzytelności podlegającej zbyciu. Założenie powyższe wywołuje określone konsekwencje procesowe w sytuacji, gdy dłużnik przeczy, aby dług mogący być podstawą cesji powstał. W takiej sytuacji cesjonariusz zobowiązany jest udowodnić nie tylko, iż doszło do skutecznego przelewu wierzytelności, ale również do jednoznacznego wykazania, iż będąca przedmiotem umowy wierzytelność, w dacie jej zawierania, rzeczywiście istniała. Nie ma przy tym znaczenia, czy wierzytelność była przedmiotem jedynie jednej, czy wielu umów cesji, albowiem każdorazowo jej nabywca winien wykazać fakt niewywiązania się dłużnika ze spłaty zobowiązania.”

Tym samym powódka – E. P. nie nabyła w drodze przelewu z dnia 12 lutego 2007 r. wierzytelności wpisanej pod pozycją nr 134 w załączniku nr 1 na kwotę 435.997,84 zł, gdyż ta, po ukończeniu postępowania układowego pozwanej (...), już nie istniała. Cesjonariuszka potwierdziła zresztą w umowie cesji, iż jest jej wiadome, że istnieje prawdopodobieństwo niekompletności dokumentacji dotyczącej wierzytelności oraz tego, że wysokości poszczególnych wierzytelności mogą być sporne. Fakt, że wierzytelność w wysokości zredukowanej o 40% została zaspokojona przez potrącenie z wierzytelnościami, które dłużnik nabył od wierzyciela (...) także nie został przez tę spółkę podważony. Ostatecznie, jego wniosek o uchylenie układu z tego powodu został oddalony postanowieniem Sądu Rejonowego w Opolu z dnia 15 grudnia 2003 r., sygn. akt V GU 60/03.

Prawomocność ukończenia postępowania układowego należało także oceniać w kontekście prawomocności orzeczeń. Przepis art. 365 § 1 k.p.c. stanowi, że orzeczenie prawomocne wiąże nie tylko strony i sąd, który je wydał, lecz również inne sądy oraz inne organy państwowe i organy administracji publicznej. Związanie treścią prawomocnego orzeczenia oznacza więc nakaz przyjmowania przez te podmioty, że w objętej orzeczeniem sytuacji faktycznej stan prawny przedstawia się tak, jak to wynika z sentencji wiążącego orzeczenia (zob. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 20 maja 2011 r., IV CSK 563/10, Lex 864020). Skutek materialno-prawny prawomocnego orzeczenia oznacza, że prawomocne orzeczenie odpowiada rzeczywistości stanowi prawnemu, potwierdza go i czyni go niewątpliwym. Jeśli zatem dane zagadnienie prawne zostało prawomocnie rozstrzygnięte w pierwszym procesie, stanowi kwestię wstępną (prejudycjalną) w innym procesie, w którym dochodzone jest inne żądanie. Związanie prawomocnym wyrokiem oznacza, że sąd obowiązany jest uznać, iż kwestia prawna, która była już przedmiotem rozstrzygnięcia w innej sprawie, a która ma znaczenie prejudycjalne w sprawie przez niego rozpoznawanej, kształtuje się tak, jak przyjęto w prawomocnym wcześniejszym wyroku i w późniejszym procesie kwestia ta nie może być już ponownie badana (zob. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 14 maja 2003 r., I CKN 263/01, M. Prawn. 2015/2/85).

Prawomocne orzeczenie sądu opiera swoje znaczenie na prawach podmiotowych, o które proces się toczył, a udzielając ochrony prawnej (bądź też odmawiając jej udzielenia) realizuje również samo prawo do wymiaru sprawiedliwości, mające swoje konstytucyjne źródła (art. 45 ust. 1 Konstytucji RP). Dopuszczenie do możliwości rozbieżnego oceniania zasadności tego samego roszczenia, w tych samych okolicznościach, w różnych orzeczeniach byłoby zaprzeczeniem społecznie oczekiwanych reguł ochrony prawnej i naruszeniem zasady zaufania do wymiaru sprawiedliwości. Moc wiążąca ma gwarantować poszanowanie prawomocnego orzeczenia sądu, regulującego stosunek prawny będący przedmiotem rozstrzygnięcia. Prawomocny wyrok, z punktu widzenia jego prejudycjalnego znaczenia także w innej sprawie, swą mocą powoduje, że nie tylko nie może być zmieniony lub uchylony, ale że nie jest możliwe odmienne ocenianie i uregulowanie tego samego stosunku prawnego, w tych samych okolicznościach faktycznych i prawnych, między tymi samymi stronami (por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 23 marca 2006 r., IV CSK 89/05, OSNC 2007/1/15; z dnia 6 marca 2014 r., V CSK 203/13, OSNC 2015/2/23 i z dnia 4 listopada 2016 r., I CSK 736/15, Lex nr 2156645).

W ocenie Sądu, skoro w sprawie układowej dłużnika (...) w M., sygn. akt Ukł. 12/01, prawomocnie przesądzono wykonanie układu, m.in. w odniesieniu do wierzytelności poprzednika prawnego powódki, to nie mogą być one przedmiotem ponownej oceny w niniejszym postępowaniu, zainicjowanym przez powódkę, która mogła wstąpić przeciw w prawa i obowiązki wierzyciela na podstawie art. 509 k.c., wyłącznie w zakresie, w jakim przysługiwały one cedentowi. Sądy prowadzące postępowanie układowe uznały w jego toku za dopuszczalne potrącenie dokonane przez pozwaną spółkę wobec (...) z wierzytelnościami nabytymi od (...) w P., a także wykonanie w pełni układu wobec wszystkich wierzycieli i w tym postępowaniu okoliczność ta nie może być ponownie badana.

Mając powyższe na uwadze, powództwo podlegało oddaleniu.

O kosztach procesu orzeczono (pkt II) zgodnie z zasadą odpowiedzialności za jego wynik, wyrażoną w art. 98 § 1 i 3 k.p.c. Na koszty należne z tego tytułu pozwanej złożyły się: koszty zastępstwa procesowego w kwocie 21.600,00 zł (§ 2 pkt 7 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych; j.t.: Dz. U. z 2018 r., poz. 265 ze zm.) oraz opłata skarbową od pełnomocnictwa w kwocie 17,00 zł. Opłatę za czynności pełnomocnika pozwanej ustalono przy tym w wysokości dwukrotności

stawki minimalnej wskazanej w powołanym paragrafie rozporządzenia. W myśl bowiem jego § 15 ust. 3, opłatę w sprawach wymagających przeprowadzenia rozprawy ustala się w wysokości przewyższającej stawkę minimalną, która nie może przekroczyć sześciokrotności tej stawki, ani wartości przedmiotu sprawy, jeśli uzasadnia to: niezbędny nakład pracy radcy prawnego, w szczególności poświęcony czas na przygotowanie się do prowadzenia sprawy, liczba stawiennictw w sądzie, w tym na rozprawach i posiedzeniach, czynności podjęte w sprawie, w tym czynności podjęte w celu polubownego rozwiązania sporu, również przed wniesieniem pozwu; wartość przedmiotu sprawy; wkład pracy radcy prawnego w przyczynienie się do wyjaśnienia okoliczności faktycznych istotnych dla rozstrzygnięcia sprawy, jak również do wyjaśnienia i rozstrzygnięcia istotnych zagadnień prawnych budzących wątpliwości w orzecznictwie i doktrynie; rodzaj i zawilość sprawy, w szczególności tryb i czas prowadzenia sprawy, obszerność zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego, w szczególności dopuszczenie i przeprowadzenie dowodu z opinii biegłego lub biegłych sądowych, dowodu z zeznań świadków, dowodu z dokumentów, o znacznym stopniu skomplikowania i obszerności. Biorąc więc pod uwagę duży nakład pracy pełnomocnika, w szczególności poświęcony czas na przygotowanie się do prowadzenia sprawy, dużą zawilość sprawy oraz obszerność zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego (w tym zwłaszcza akt spraw innych Sądów), należało stawkę minimalną podwyższyć do dwukrotności (podwyższenia stawki żądał zresztą również pełnomocnik powódki z uwagi na te okoliczności), choć nie było jednocześnie podstaw do ustalenia jej w jeszcze wyższej wysokości. Za niezasadne uznać należało natomiast żądanie zwrotu kosztów dojazdu pełnomocnika na rozprawy, skoro nie zostało wykazane ich rzeczywiste poniesienie (por. uchwałę Sądu Najwyższego z dnia 29 czerwca 2016 r., III CZP 26/16, OSNC 2017/5/54) oraz koszt opłaty od drugiego pełnomocnictwa (nie jest to koszt niezbędny do celowego dochodzenia praw i celowej obrony w rozumieniu art. 98 § 1 k.p.c.).

sędzia Marcin Winczewski